

Týden, kdy padla pětikoalice? „Už je poji jen pachů z předchozí spolupráce,“ říká expert

- CZ24 News | 17. listopadu 2023

ČESKO: Česká stranická politika zažila poměrně intenzivní týden. Na jedné straně šéf Pirátů Ivan Bartoš ohlásil, že strana půjde do příštích sněmovních voleb sama, tedy i mimo koalici s hnutím STAN. Na druhé straně proběhl sněm TOP 09, kde byla evidentní snaha stranických špiček naopak dále posouvat trojkoalici Spolu. Víkendové dění tak vyvolává dohady o budoucnosti a soudržnosti celé vládní pětikoalice.

Sněmovní volby v roce 2021 ještě ovládla koalice Spolu, od té doby se ale preference vládních stran propadly. Z posledního volebního modelu agentury Kantar vyplývá, že vítězství by teď s přehledem bralo hnutí ANO s více než 30 procenty. Pokud by strany kandidovaly samostatně, do sněmovny by se v říjnu dostalo pět stran. Kromě ANO, ODS, Pirátů a SPD ještě Starostové a nezávislí (STAN). STAN, který je nyní v koalici s Piráty, by samostatně získal sedm procent hlasů. Ostatní strany mají v modelu méně než potřebných pět procent. Vládní TOP 09 by obdržela 4,5 procenta hlasů, lidovci 2,5 procenta.

Piráti sami

Různé strany řeší vývoj svých preferencí různě. Piráti se podle svého předsedy Bartoše rozhodli jít cestou samostatné kandidatury. Koalici se Starosty a nezávislími, kterou pro minulé volby utvořili, opakovat nebudou. „Já si myslím, že spolu dovládneme v této vládě. Nepředpokládám, že bychom do velké volební vřavy za dva roky v té koalici znovu šli. (...) Ostatně volební koalice se dělá na to volební období, není to nějaký trvalý projekt,“ uvedl Bartoš. Koalice se STAN podle něj před sněmovními volbami v roce 2021 vznikla z obavy, aby příští vládu nesestavilo hnutí ANO s podporou SPD. „A myslím si, že za to Piráti zaplatili poměrně velkou daň,“ dodal.

Podle politologů je to poměrně logický krok. „Prostě reflektuje, že pirátským voličům moc nejde preferenční hlasování. Jejich malý zájem o tuto z hlediska předvolebních koalic důležitou disciplínu naznačovaly už povolební výzkumy v roce 2017, potvrdilo se to pro ně katastrofálně v roce 2021 a nezdá se, že by tomu bylo v budoucnu jinak,“ myslí si Roman Chytilík z brněnské Masarykovy univerzity.

„Samotná volební strategie Pirátů nikterak nemusí zasahovat do jejich ochoty stále se podílet na aktuálním koaličním vládnutí. Průzkumy jsou pak úplně jiná disciplína, která opět s vládou nemusí bezprostředně souviset – voliči dali aktuálním stranám mandát ve volbách, účty pak bude vláda skládat až před volbami nadcházejícími,“ komentuje rozhodnutí Pirátů Chytilíkův kolega Otto Eibl.

Politolog Jan Kubáček má zase za to, že Bartošovo oznámení není nijak překvapivé. „Je to takový Nutella efekt. Ivan Bartoš v podstatě oznámil to, co víme dva roky. Vidíme, že Piráti jsou schopni se po vlastní ose dohodnout třeba s TOP 09 nebo ODS a naopak nemají problém udělovat různé štiplance Starostům,“ vysvětluje.

Podle něj se Piráti rozhodli bojovat za své preference a přetáhnout voliče ostatním. „Už je poji v podstatě jen pachů z té předchozí spolupráce. Piráti tu hořkost prožívají každý den, zatímco Starostové na tom vydělali.“ Piráti se tedy logicky nechtějí připravovat o mandáty, finanční podporu a vliv. Rezignaci na předvolební koalici v tomto případě rozhodně nevnímám jako rezignaci na koalici povolební se zbytkem současné sestavy,“ doplňuje ho Chytilík.

S Petrem Fialou na věčné časy

Na straně koalice Spolu je naopak patrná snaha v tomto projektu pokračovat. Šéfové stran to dali poměrně jednoznačně na srozuměnou na víkendovém sněmu TOP 09. Premiér Petr Fiala tam varoval před hádkami. Je to podle něj cesta, jak odevzdat moc extremistům. Za nutnost označil vítězství ve volbách do Evropského parlamentu (EP) i příštích volbách do Sněmovny, jinak podle něj hrozí Česku „návrat do temných časů“.

Fiala uvedl, že v jednotlivých stranách se objevují názory, že spoluprací ve Spolu ztrácejí mimo jiné svou identitu. „Pokud se začneme hádat, vymezovat se, je to nejspolehlivější cesta, jak odevzdat moc extremistům a populistům,“ varoval Fiala. Zodpovědné demokratické strany podle něj musí spojovat síly. „Pro ODS i TOP 09 má smysl politika, která se dokáže dívat daleko dopředu. Abychom ji mohli dělat, musíme vyhrát volby,“ doplnil.

Právě ODS a TOP 09 se často označují jako blízcí partneři, trojici ale ještě uzavírá KDU-ČSL. „TOP 09 zvolila strategii S Petrem Fialou na věčné časy. Bude to úzké soužití, které po formální stránce bude mít dvě značky, ale jinak půjde o úzkou spolupráci s ODS,“ soudí Kubáček.

Lidovci si podle něj musí vybrat. „Těm teď nic jiného nezbyvá, než v koalici zůstat, ale části jejich voličů se to zřejmě nelíbí,“ dodává s tím, že je otázkou, zda by se KDU-ČSL neměla začít více vymezovat podobně jako Piráti.

Podle Eibla je pro lidovce a TOP 09 vzhledem k nízkým samostatným preferencím dlouhodobě pohodlnější zůstat v koalici. „Může se ale stát, že očekávaný přínos KDU-ČSL pro zisk koalice bude zanedbatelný a lidovci dále nebudou potřeba. Takže dovedu si redukci představit, ale nevidím k ní vlastně důvod. Každopádně bych neřekl, že jsou strany odsouzené ke spolupráci, resp. určitě ne v obou směrech. Zatímco ODS může pohodlně fungovat bez současného koaličního partnera či partnerů, pro KDU-ČSL a TOP 09 pokračující spolupráce může být skutečně otázkou bytí a nebytí,“ myslí si.

Podobně to vidí Chytilík. „Co se týká budoucnosti, neumím si moc představit situaci, v níž by se např. dvě strany současného SPOLU sloučily a jedna kandidovala samostatně. Tipuji, že se spíš v budoucích letech bude více mluvit o integraci celé pravice, což asi souvisí s tím, že úspěšná západoevropská pravice v sobě stále více kombinuje konzervativní i liberální prvky. Testem bude společná evropská kandidátka, přeci jen evropské volby jsou stále dost o ideologiích a výsledek napoví, jestli voliči užší spolupráci stále oceňují,“ uzavírá.

Memorandum o koaliční kandidatuře ve sněmovních volbách podepsali lídři ODS, KDU-ČSL a TOP 09 před třemi lety. Ve volbách pak koalice Spolu těsně porazila s 27,79 procenta hlasů hnutí ANO. Lídři Spolu nedávno oznámili, že budou příští rok ve volbách do EP kandidovat společně. Pro volby do krajských zastupitelstev, které se budou rovněž konat v příštím roce, patrně naopak společná kandidátka Spolu ve většině krajů nevznikne.

[ZDROJ](#)